

Samenwerkingsovereenkomst tussen Aruba en Curaçao op het gebied van de ontwikkeling en promotie van de talen "Papiamentu" en "Papiamentu"

De publiekrechtelijke rechtspersoon Land Curaçao, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport, mevrouw drs. M. Alcalá-Wallé

en

De publiekrechtelijke rechtspersoon Land Aruba, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Minister van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling, de heer dr. A. R. Lampe

hierna te noemen Partijen,

de wens hebbende de samenwerking op het gebied van het Papiamentu en het Papiamentu gestalte te geven,

zijn het volgende overeengekomen:

Artikel 1: uitgangspunt

Het Papiaments wordt gesproken op Aruba, Bonaire en Curaçao en ook in Nederland, waarbij op Aruba de taal wordt aangeduid als Papiamentu en op Bonaire en Curaçao als Papiamentu. In Nederland is dat afhankelijk van de talige afkomst van de spreker. Daarnaast is het Papiaments één van de officiële talen op Aruba en Curaçao. Op Bonaire als openbaar lichaam van het land Nederland, is het Papiamentu een schoolvak en een mogelijke instructietaal. Eenvoudigheidshalve wordt in deze overeenkomst met Papiaments bedoeld het Papiamentu (Aruba) en het Papiamentu (Bonaire en Curaçao).

Het Papiaments schept in het bijzonder een onderlinge band tussen de ABC-eilanden, die geografisch relatief dicht bij elkaar liggen. De ABC-eilanden hebben een overeenkomstige geschiedenis ook wat betreft de taal. Hoewel het Papiaments per eiland verschillende functies

vervult, is het van belang dat de inwoners daar adequaat gebruik van maken afhankelijk van de eilandelijke context.

Momenteel beschikt Curaçao over het taalinstituut Fundashon pa Planifikashon di Idioma, dat zorg draagt voor de normalisering van het Papiaments en de ontwikkeling van deze taal in het onderwijs. Daarnaast leidt de Algemene Faculteit van de University of Curaçao leraren Papiamentu op, op bachelor- en masterniveau. Deze faculteit beschikt over leerstoelen met benoemde professoren, die in het kader van hun leeropdracht het Papiaments onderzoeken en deze aandacht geven op academisch niveau. Op Aruba draagt Directie Onderwijs zorg voor het taalonderwijs Papiamento, terwijl op dit moment de projectgroep van Directie Onderwijs, Proyecto Idioma den Enseñansa, zorg draagt voor projecten op het gebied van de normalisering van het Papiamento. Een instituut, onderzoekscentrum of andere organisatie dat zich bezig gaat houden met de normalisering van de taal of met taalonderzoek, moet nog opgericht worden. Het Instituto Pedagógico Arubano leidt leraren op bachelorniveau op. Op de ABC-eilanden en in Nederland zijn er NGO's die het doel hebben het Papiamento of het Papiamentu te bevorderen. In het algemeen bevorderen de afzonderlijke eilanden het gebruik en de studie van het Papiaments, zowel binnen als buiten de grenzen van de ABC-eilanden.

Artikel 2: doel

Het doel van deze overeenkomst is de versterking van de samenwerking tussen de landen op het gebied van de Papiamentse taal en uitwisseling van kennis, vaardigheden, expertise, mede opgedaan door wetenschappelijk onderzoek, en tevens kosteloze uitwisseling van ontwikkelde methoden en materialen van beide partijen, zoals bijvoorbeeld Fiesta/Festival di Idioma.

De overeenkomst biedt het kader voor een samenwerking en biedt ook een kader voor een rijkere samenwerking op het gebied van taal en taalbeleid, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende functies en rollen die de Papiamentse taal vervult en de diverse belangen van de taalgebruikers die daaruit voortvloeien. Uitgangspunt is dat de samenwerking wederzijds is, dat de partners profiteren van elkaars kennis en expertise en dat de landen elkaars autonomie in acht nemen.

Artikel 3: inhoud van de samenwerking

Deze Samenwerkingsovereenkomst biedt ruimte voor samenwerking tussen Partijen op een aantal terreinen als: *Taalbeleid, Taalinfrastructuur, Onderwijs in en van het Papiaments, Onderwijs en onderzoek van Papiaments in het Hoger Onderwijs en Wetenschap.*

Taalbeleid

De visie van de landen is dat het Papiaments functioneert in een meertalige context. Het gaat er niet om het Papiaments te verdedigen maar om een taalbeleid waarin talen naast elkaar functioneren op een manier die recht doet aan ontwikkelingsmogelijkheden en identiteit van de burgers. Te denken valt aan het delen van kennis en expertise op het gebied van taalbeleid.

Taalinfrastructuur

Een taalcorpus, zo ook dat van het Papiaments bevat onderscheiden taalelementen, van klein naar groot gerangschikt, als: klanken (fonemen), schrift, (orthografie) woorddelen (morfologie), woorden (lexemen), zinnen (syntaxis) en teksten (discourse). Daarvan zijn spelling, woordenschat en grammatica de meest herkenbare onderdelen van de basis voor de gebruikers van onze taal. Bij het samen werken aan de taalinfrastructuur valt te denken aan:

- uitwisseling van kennis en techniek bij de aanleg en het beheer van een corpus van taal materiaal met het oog op beschrijving van de verschillende taalvarianten en op het maken van toepassingen daarvoor voor taalgebruikers, zoals woordenlijsten, woordenboeken en andere hulpmiddelen, waaronder taalonderwijsmateriaal;
- onderzoek naar genoemde onderscheiden elementen van de Papiamentse taal, literatuur en taalonderwijs;
- het bevorderen van de literatuur van het Papiaments door onder andere schrijfactiviteiten te stimuleren die leiden naar een hogere literaire productie, door het stimuleren van studie van literatuur en literatuurgeschiedenis, door onderzoek en het instellen van prijzen.
- gemeenschappelijke contacten en samenwerking op het gebied van taalinfrastructuur met gebruikmaking van expertise van onder andere het Instituut voor de Nederlandse Taal, zoals vermeld in de Raamovereenkomst Taalunie en Aruba (november 2013) en met Curaçao (november 2017) en aan
- het organiseren van en deelname aan overleggen, conferenties en bijeenkomsten ter bevordering van het Papiaments.

Onderwijs in en van het Papiaments

Hoewel de positie van het Papiaments in het onderwijs op de ABC-eilanden verschillend is, is het Papiaments voor het overgrote deel van de leerlingen de thuistaal, waardoor bij de didactische aanpak sprake kan zijn van moedertaalonderwijs. Dit geldt zowel voor het Papiaments als instructietaal als voor het Papiaments als vak. Hierdoor is het delen van expertise ten aanzien van het Papiaments tussen de eilanden van grote waarde. Dit maakt het mogelijk om bij het leren van schoolvakken en van andere talen gebruik te maken van het Papiaments. In dit kader zijn er op de ABC-eilanden veel relevante ontwikkelingen en initiatieven. Deze samenwerkingsovereenkomst beoogt een toenadering die zal resulteren in een versterkt taalonderwijs Papiaments op de eilanden dat een toename van schoolprestaties zal bewerkstelligen. Dit betekent niet dat het taalonderwijsbeleid en het taalonderwijsmateriaal uniform dienen te zijn.

Te denken valt aan de uitwisseling van kennis en expertise bij:

- ontwikkeling en aanpassing van kerndoelen en eindtermen Papiaments;
- ontwikkeling en implementatie doorlopende leerlijnen Papiaments;
- ontwikkeling en implementatie van schoolmateriaal ter concretisering van leerlijnen;
- ontwikkeling van een profiel van de docent Papiaments
- gecertificeerde opleidingen en trainingstraject voor leraren Papiaments;
- gecertificeerde opleidingen en trainingstraject voor onderzoekers Papiaments;
- ontwikkeling van toetsen, evaluaties en examens voor het Papiaments;

- ontwikkeling schooltaalbeleid Papiaments;
- ontwikkeling van een voorbereidend traject naar vervolgopleidingen;
- borging en uitwisseling materiaal en expertise op digitaal platform en netwerk;
- taalontwikkeld lesgeven voor leraren van andere educatiegebieden;
- opzetten van informatiecampagne over de mogelijkheden van het Papiaments.

Onderwijs en onderzoek van Papiaments in het Hoger Onderwijs (H.O.)

Te denken valt aan:

- onderwijs en onderzoek Papiaments in het H.O. in internationale context;
- jaarlijkse beurzen en middelen voor onderzoek Papiaments
- leerstoelen met een focus op het Papiaments instellen
- wetenschappelijk medewerkers, lectoren en professoren Papiaments benoemen;
- ontwikkeling van een instroomtraject in vervolgopleidingen in het H.O.;
- ontwikkeling modules academische taalvaardigheid Papiaments;
- gecertificeerde modules taalvaardigheid Papiaments;
- financiële ondersteuning van deelname en presentaties bij taalconferenties en
- uitwisseling expertise van linguïstiek en taalonderwijs Papiaments in H.O.

Wetenschap

Voor de verdere ontwikkeling van de Papiamentse Taal en Letteren zullen de partijen zich inspannen om in de toekomst, waar van toepassing met tussenkomst van en ondersteuning van de lokale universiteiten en instituten, in nauwe samenwerking wetenschappelijk onderzoek te voeren in opdracht van de betreffende overheden.

Artikel 4: implementatie

Partijen zullen, op basis van hetgeen is geformuleerd in artikel 3, een Werkprogramma overeenkomen voor de duur van de overeenkomst..

Artikel 5: structuur van de samenwerking

- (1) Partijen stellen een Werkgroep in, onder voorzitterschap van Curaçao, met twee leden uit Aruba, twee leden uit Curaçao, inclusief voorzitter, om binnen één (1) jaar het Werkprogramma (zie artikel 4) op te stellen. De Fundashon Planifikashon di Idioma zal voorzien in secretariële ondersteuning.
- (2) De Werkgroep wordt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen twee maanden na ondertekening van deze Samenwerkingsovereenkomst, ingesteld.
- (3) De Werkgroep geeft in haar eerste voorstel voor het Werkprogramma aan welke de adequate voorwaarden zijn voor de uitvoering van het Werkprogramma, onder meer

een werkstructuur en geeft tevens aan welke kosten hieraan verbonden zijn voor de partijen.

Artikel 6: duur

- (1) Deze overeenkomst wordt afgesloten voor de duur van drie (3) jaar, waarna partijen op basis van een evaluatie zullen bepalen of het wenselijk is, al dan niet onder dezelfde voorwaarden, een nieuwe overeenkomst aan te gaan.
- (2) Elk der Partijen kan wijzigingen in deze overeenkomst voorstellen, die bij schriftelijke wederzijdse goedkeuring doorgevoerd worden.
- (3) Elk der Partijen kan deze overeenkomst tussentijds opzeggen vanwege dringende omstandigheden, met inachtneming van een termijn van 6 maanden door de andere Partij daarvan schriftelijk in kennis te stellen.

Aldus overeengekomen en in tweevoud opgemaakt en ondertekend,

d.d. **24 AUG 2018** te

Voor Curaçao,

De Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport, mevrouw drs. M. Alcalá-Wallé

Voor Aruba,

De Minister van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling, de heer dr. A. Lampe

